

4857 sayılı Kanun Dışındaki İş ve İş İlişkileri Nelerdir?

Mahmut Çolak

İş ve Sosyal Güvenlik Danışmanı

8 Eylül 2025

Sirküler No: 1308

4857 sayılı Kanun Dışındaki İş ve İş İlişkileri Nelerdir?

4857 sayılı İş Kanunu'nun "istisnalar" dışındaki 4'üncü maddesinde aşağıda belirtilen işlerde ve iş ilişkilerinde İş Kanunu hükümleri uygulanmaz, İş Kanunu kapsamında olmayan işçilere Borçlar Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

- Deniz ve hava taşıma işleri
- 50'den az işçi çalıştırılan (50 dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerleri veya işletmeleri
- Aile ekonomisi sınırları içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işleri
- Bir ailenin üyeleri ve 3 üncü dereceye kadar (3 üncü derece dahil) hısımları arasında dışardan başka biri katılmayarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işler
- Ev hizmetleri
- Çıraklar

'Çırak' çıraklık sözleşmesi esaslarına göre bir meslek alanında mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş

alışkanlıklarını iş içerisinde geliştirilen kişiyi ifade etmektedir. Çıraklar, çıraklık sözleşmesi çerçevesinde, işverene

bağlı olarak iş görürler. Bu bağlamda, çırakların çalışmaları işyerindeki mal ve hizmet üretimine katkı değil; bir

meslek ve sanatı öğrenme amacına yöneliktir. Ayrıca çıraklar öğrenci statüsünde olup, öğrencilik haklarından

yararlanmaktadırlar. Bu nedenle de çıraklar, işyerinde çalışan işçi sayısına dahil edilmezler.

- Sporcular

Profesyonel sporcular ile kulüpleri arasındaki ilişki iş sözleşmesine dayanmakla birlikte, bu kişilerin yaptıkları işin niteliği gereği olarak İş Kanununun uygulama alanı dışında bırakılmışlardır. Profesyonel sporcular hakkında Borçlar Kanununun hizmet akdine ilişkin hükümleri uygulanır. Bununla birlikte profesyonel futbolcular için ilgili mevzuatında profesyonel futbolcu ile spor kulübü arasındaki iş sözleşmesini düzenleyen hükümler getirilmiştir. Ancak kulüplerde profesyonel sporcular dışında kalan malzemeci, masör, temizlikçi gibi çalışanlar İş Kanunu kapsamındadırlar.

- Rehabilite edilenler

“İşe alıştırma” olarak da ifade edilebilecek olan rehabilitasyon deyimi, sigortalılardan sürekli iş göremez veya malul hale gelmiş yahut da gelebilecekleri tıbben kabul edilenlerin, kendi mesleklerinde veya yeni bir meslekte çalışabilmelerini sağlamak amacı ile yapılan tıbbi bakım ve mesleki eğitimi ifade etmektedir. Rehabilite edilenler kendi mesleklerini yeniden yapabilmeleri veya yeni bir mesleği edinebilmeleri amacıyla çalıştırılabilirler. Ancak bu çalışma iş sözleşmesinden kaynaklanmaz ve çalışmanın amacı tıbbi bakım ve mesleki eğitimidir. Dolayısıyla bu kişiler hakkında da İş Kanunu uygulanmaz.

- Esnaf ve Sanatkârlar Kanunu tarifine uygun üç kişinin çalıştığı işyerleri

Esnaf ve sanatkar, ister gezici ister sabit bir mekânda bulunsun, Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunca belirlenen esnaf ve sanatkâr meslek kollarına dahil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedenî çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabı esasına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunan meslek ve sanat sahibi kimselerdir.

Yukarıda sayılan işler ve işyerleri her ne kadar İş Kanunu dışında tutulmuş olsa dahi aşağıdaki işler bakımında İş Kanunu hükümleri geçerli olacaktır.

- Kıyılarda veya liman ve iskelelerde gemilerden karaya ve karadan gemilere yapılan yükleme ve boşaltma işleri
- Havacılığın bütün yer tesislerinde yürütülen işleri
- Tarım sanatları ile tarım aletleri, makine ve parçalarının yapıldığı atölye ve fabrikalarda görülen işleri
- Tarım işletmelerinde yapılan yapı işleri
- Halkın faydalanmasına açık veya işyerinin eklentisi durumunda olan park ve bahçe işleri
- Deniz İş Kanunu kapsamına girmeyen ve tarım işlerinden sayılmayan, denizlerde çalışan su ürünleri üreticileri ile ilgili işler

PROZON'DAN

Yazılım, danışmanlık ve ücretsiz araçlar

YAZILIM VE HİZMET

Bordro ve Özlük Yazılımı

Karmaşık bordroyu tek motorda çalıştırın.

prozon.net/bordro-ve-ozluk-yazilimi/

Bordro Outsource

Operasyon bizde, ekran ve veri sizde.

prozon.net/insan-kaynaklari/bordro-outsource/

Ar-Ge, Teknopark, TEKMER

Kurgu, başvuru ve muafiyet süreçleri.

prozon.net/yatirimlar-ve-ar-ge/

ÜCRETSİZ ARAÇLAR

Hesap Makineleri

Bordro ve tazminat hesapları; üyelik gerekmez.

prozon.net/hesap-makineleri/

Analiz Merkezi

Teknopark ve teşvik analizleri.

analiz.prozon.net

Yıllık Parametreler

SGK ve vergi parametreleri, yıl yıl.

prozon.net/yillik-parametreler/

GÜNCEL KALIN

Mevzuat Takvimi

Beyan ve ödeme günleri tek takvimde.

prozon.net/mevzuat-takvimi/

Mevzuat Sirkülerleri

Haftada üç gün, ücretsiz e-posta bülteni.

prozon.net/sirkuler/#bulten

Bu belge <https://prozon.net/sirkuler/4857-sayili-kanun-disindaki-is-ve-is-iliskileri-nelerdir/> adresindeki sirkülerden 21.09.2026 22:06 tarihinde üretilmiştir. Mevzuat değişebilir; güncel metin için siteyi ziyaret edin. Sirküler, bilgilendirme amaçlıdır; somut olaylar için danışmanlarımızla görüşün.

Prozon Kurumsal Teknoloji Çözümleri A.Ş. · Artan Plaza, Bağlarbaşı, Feyzullah Cd. No:140 Kat:5, 34844 Maltepe / İstanbul · +90 216 808 02 39 · bilgi@prozon.net